

CHAPTER

TRANSFORMATION OF THE INNOVATION AND INVESTMENT POTENTIAL OF TERRITORIAL SYSTEMS: THEORETICAL, METHODOLOGICAL AND STRATEGIC DIMENSIONS

DOI: <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-690-4-9>

Olena Hutorova

*PhD in Economics, Associate Professor,
Associate Professor of the Department of Management,
Business and Administration
State Biotechnological University*

Summary

The study substantiates the relevance of transforming the innovation and investment potential of territorial systems as a key factor in ensuring their resilience and competitiveness in the context of global challenges. The research problem is driven by the need to overcome structural disproportions and infrastructural constraints that hinder the effective use of resources within territorial socio-economic systems. The paper reveals the theoretical and methodological foundations for integrating the components of innovation and investment potential and considers them as a coherent dynamic structure. Particular attention is paid to infrastructure provision as a basis for implementing innovation processes at the local and regional levels. As a result of the study, strategic priorities of public administration aimed at stimulating investment activity and implementing innovation-driven development models are identified. Conceptual approaches to improving public policy mechanisms within the framework of strategic spatial planning are proposed. The practical significance of the results lies in their applicability to the modernization of management systems for the development of territorial socio-economic systems. The proposed solutions contribute to strengthening synergy between the interests of government, business, and communities in the process of building an innovation-oriented economy.

Вступ

Динамізм сучасних глобальних трансформацій, посилений геополітичною нестабільністю та зміною технологічних укладів, ставить територіальні соціально-економічні системи перед необхідністю радикального переосмислення джерел власного розвитку. Традиційні моделі функціонування територій, що базувалися на екстенсивному використанні ресурсів, вичерпали свій потенціал, що актуалізує пошук нових інструментів стимулювання інноваційно-інвестиційної активності.

У цьому контексті трансформація інноваційно-інвестиційного потенціалу виступає не просто як економічна категорія, а як фундаментальний базис для забезпечення стратегічної стійкості та національної безпеки держави.

Незважаючи на значну кількість наукових напрацювань у сфері регіоналістики та публічного управління, низка питань залишається дискусійною та не вирішеною. Зокрема, потребує глибшого дослідження механізм інтеграції окремих компонентів потенціалу в єдину самодостатню систему. Часто інноваційна та інвестиційна складові розглядаються відірвано одна від одної, що призводить до низької ефективності управлінських рішень та розпорошення обмежених ресурсів.

Окремої уваги вимагає проблема інфраструктурного розриву. Сучасна інфраструктура територіальних систем часто не відповідає вимогам «четвертої промислової революції», що створює інституційні та технічні бар'єри для трансферу технологій. Невирішеним залишається питання формування цілісного інфраструктурного каркасу, який би забезпечував синергію між науковими центрами, реальним сектором економіки та фінансовими інституціями в межах конкретних територій.

Крім того, у системі публічного управління спостерігається дефіцит дієвих стратегічних інструментів, які б дозволяли адаптувати розвиток територій до умов високої невизначеності. Відсутність чіткої кореляції між стратегічними пріоритетами держави та реальними потребами територіальних систем ускладнює процеси залучення капіталу та гальмує впровадження інноваційних моделей. Це зумовлює необхідність опрацювання нових теоретико-методологічних засад управління, які б базувалися на принципах гнучкості, інклюзивності та стратегічного орієнтування.

Таким чином, об'єктивна потреба у подоланні існуючих методологічних прогалин та розв'язанні практичних проблем управління потенціалом територій визначає вибір теми дослідження та її значення для сучасної економічної науки.

1. Інфраструктурне забезпечення та інтеграція компонентів інноваційно-інвестиційного потенціалу територіальних систем

У сучасних умовах глобалізації та децентралізації інноваційно-інвестиційний потенціал (ІІП) стає ключовим драйвером сталого розвитку територіальних соціально-економічних систем. Він являє собою комплексну здатність території до акумуляції ресурсів та їх ефективної трансформації в інноваційні продукти й послуги задля підвищення регіональної конкурентоспроможності. Розуміння його структури, яка об'єднує ресурсні, інфраструктурні та інституційні компоненти, є критично важливим для формування дієвої стратегії модернізації територіальних громад. Дослідження складових цього потенціалу

дозволяє визначити пріоритети залучення капіталу в умовах обмежених ресурсів.

Питання інноваційно-інвестиційного потенціалу є об'єктом активного наукового дискурсу української економічної школи, особливо в контексті регіонального розвитку та децентралізації. Аналіз праць провідних вітчизняних науковців (Білака С.О. [1], Геєця В.М., Семиноженка В.П. [2; 3], Гуторова А.О., Центило К.Л. [4], Дем'янчука О.І. [5], Іщука С.О. [6], Кичко І.І., Панченко М.М. [7], Микитенко В.В., Крилової І.Г. [8]) свідчить про ґрунтовний базис у дослідженні ІПП. Проте динамічність сучасних викликів – від цифрової трансформації до необхідності повоєнного відновлення – формує новий простір для наукової дискусії. Актуальним завданням є обґрунтування конфігураційної цілісності інноваційно-інвестиційного потенціалу, де інфраструктурне забезпечення виконує роль каталізатора міжкомпонентних зв'язків, а не просто допоміжної ланки.

Під інноваційно-інвестиційним потенціалом (ІПП) територіальної системи запропоновано розуміти комплексну динамічну здатність території до акумуляції, генерації та ефективного використання ресурсів з метою створення інновацій, що забезпечують її сталий розвиток. Така дефініція дозволяє розглядати потенціал не як статичний запас ресурсів, а як активний процес трансформації можливостей у конкретні результати, що реалізується через взаємодію таких складових: ресурсної (базові активи та вхідні потоки), інфраструктурної (трансформаційні механізми та інституційне середовище) та результативної (вихідні ефекти та соціально-економічні здобутки). Для системного аналізу ІПП територіальної соціально-економічної системи доцільно виокремити три базові блоки (рис. 1).

Блок 1. Ресурсна складова (вхідний потік) виступає фундаментом потенціалу, який визначає можливості території до саморозвитку та залучення зовнішніх активів. Ресурсна складова ІПП територіальної системи – це сукупність усіх наявних та потенційних можливостей (матеріальних, фінансових, інтелектуальних), які можуть бути залучені для здійснення інноваційно-інвестиційної діяльності на певній території. Це «вхідний квит» системи: вона показує, що саме територія має в наявності, щоб розпочати процес трансформації ідей у реальний економічний продукт.

Узагальнюючи її зміст, доцільно виокремити такі ключові підсистеми:

- інтелектуально-кадровий субпотенціал: виступає головним рушієм інновацій. Це не просто кількість населення, а концентрація «людського капіталу» – науковців, винахідників, кваліфікованих інженерів та креативних підприємців, здатних генерувати нові знання;

Рис. 1. Іноваційно-інвестиційний потенціал (ІІП) територіальної системи

Джерело: сформовано автором

- фінансово-інвестиційний актив: охоплює внутрішні джерела (кошти місцевого бюджету, прибуток підприємств) та зовнішні потоки (державні субвенції, гранти міжнародних фондів, прямі іноземні інвестиції). Ключовим показником тут є здатність території до капіталізації власних активів;
- матеріально-технологічна база: стан виробничої потужності, рівень зносу основних засобів та наявність унікальних технологій. Сучасний ресурсний потенціал передбачає наявність високотехнологічного обладнання, що дозволяє впроваджувати сучасні розробки;
- природно-просторові ресурси: вигідне географічне розташування, наявність вільних земельних ділянок для створення грінфілд-проектів та природні багатства, що можуть стати об'єктом інвестування.

Ресурсна складова характеризує статичний стан системи на певний момент часу. Її узагальнення дозволяє стверджувати, що територіальний розвиток обмежується не лише нестачею грошей, а передусім дефіцитом якісного інтелектуального ресурсу та застарілістю технологічної бази.

Обговорення ролі ресурсів дозволяє стверджувати, що для територіальних систем критичним є не лише обсяг фінансового капіталу, а й інтелектуальна рента. Концентрація людського капіталу (науковців, фахівців ІТ-сектору) створює «гравітаційне поле» для інвестицій. Без належної якості кадрів фінансові вливання мають лише короткостроковий споживчий ефект.

Блок 2. Інфраструктурна складова (забезпечувальна система) – відіграє роль «провідника», який трансформує ресурси в реальні результати. Інфраструктурна складова ІІІ територіальної системи – це сукупність інституційних, організаційних та технічних об'єктів (інститутів), що забезпечують умови для трансформації ресурсів у реальні результати (інноваційну продукцію чи інвестиційні проекти). Вона виконує роль сполучної ланки між наукою, бізнесом та державою. Без належної інфраструктури потенціал залишається "замороженим". Інфраструктурна складова розглядається як забезпечувальна підсистема, що створює сприятливе середовище для взаємодії суб'єктів інноваційної діяльності та інвесторів. Її узагальнена структура в межах територіальної системи включає:

- інституційну інфраструктуру: сукупність організацій, що надають сервісну підтримку бізнесу. Це агенції регіонального розвитку, бізнес-інкубатори, центри трансферу технологій та офіси супроводу інвесторів, які забезпечують консультаційну, юридичну та маркетингову допомогу;
- виробничо-технологічну інфраструктуру: фізичні майданчики для розміщення потужностей – індустриальні парки, технополіси, логістичні центри з підведеними комунікаціями. Їх наявність критично знижує капітальні витрати інвестора на старті («entry costs»);
- фінансово-кредитну інфраструктуру: розгалужена мережа банківських установ, страхових компаній, венчурних фондів та краудфандингових платформ, що забезпечують безперервний рух капіталу та страхування інноваційних ризиків;
- цифрову та комунікаційну інфраструктуру: рівень покриття швидкісним інтернетом, наявність хмарних сервісів, дата-центрів та відкритих реєстрів даних. В умовах цифровізації цей компонент стає визначальним для дистанційного керування інвестиційними проектами.

Результати аналізу свідчать, що саме цей блок є «вузьким місцем» більшості українських територій. Ми виокремлюємо інституційну підскладову (агенції розвитку, індустриальні парки) як ключовий механізм конвертації ресурсів у продукт. Обговорення цього аспекту підкреслює: наявність «м'якої» інфраструктури (консультаційні центри, цифрові сервіси) сьогодні є більш вагомим фактором для інвестора, ніж класична «жорстка» інфраструктура (дороги, мережі).

Блок 3. Результативна складова (вихідний потік) – відображає здатність системи ефективно реалізовувати наявні можливості та досягати поставлених цілей. Результативна складова ІІІ територіальної системи – це сукупність фактичних наслідків та ефектів, отриманих від використання наявних ресурсів та функціонування інфраструктури. Це фінальний блок системи, який дає відповідь на питання: «Наскільки ефективно територія конвертувала свій потенціал у реальні економічні та соціальні блага?». Результативна складова відображає підсумкову ефективність функціонування територіальної системи та ступінь реалізації її інноваційно-інвестиційних можливостей. Узагальнюючи її зміст, доцільно виділити три вектори прояву результатів:

- економічна результативність: характеризується зростанням обсягів реалізації інноваційної продукції, збільшенням частки високотехнологічного експорту та притоком капіталу від успішно реалізованих проєктів. Основним індикатором тут є зростання валової доданої вартості на одиницю інвестованих ресурсів;

- інтелектуально-технологічна результативність: виражається у прирості об'єктів інтелектуальної власності (патенти, ліцензії, корисні моделі), впровадженні нових технологічних процесів та цифровізації управлінських і виробничих циклів. Це свідчить про якісне оновлення технологічного укладу території;

- соціально-екологічна результативність: проявляється у створенні нових робочих місць із високим рівнем оплати праці, підвищенні кваліфікації кадрів та покращенні екологічних стандартів виробництва. Кінцевим результатом тут є підвищення індексу людського розвитку та якості життя в межах територіальної громади.

Результативна складова є індикатором зрілості територіальної системи. Її узагальнення дозволяє стверджувати, що успішність ІІІ вимірюється не кількістю залучених грошей, а здатністю системи до самовідтворення: коли отримані результати (прибуток і знання) стають ресурсом для наступного циклу інноваційного розвитку. Ця складова дозволяє оцінити коефіцієнт корисної дії всієї системи. Нами пропонується оцінювати результативність за блоками індикаторів:

- економічні показники: частка реалізованої інноваційної продукції в загальному обсязі виробництва товарів і послуг території, кількість новостворених малих та середніх підприємств;

- інтелектуальні здобутки: кількість отриманих патентів на винаходи та корисні моделі, обсяг експорту високотехнологічних послуг;

- соціальний ефект: динаміка створення високопродуктивних робочих місць та зростання реальних доходів населення громади.

Визначена триблокова структура (ресурси – інфраструктура – результати) створює необхідний методичний базис для переходу від

теоретичного моделювання до комплексного оцінювання сучасного стану інноваційно-інвестиційного потенціалу територіальних систем України.

В умовах повоєнного відновлення та поглибленої інтеграції до європейського дослідницького простору, аналіз зазначених блоків дозволяє ідентифікувати диспропорції у розвитку регіонів та визначити точки проривного зростання. Розглянемо динаміку та особливості функціонування кожного з блоків ІІІ у розрізі сучасних територіальних одиниць України.

Аналіз інноваційно-інвестиційного потенціалу (ІІІ) територіальних систем України демонструє глибоку структурну трансформацію, спричинену необхідністю швидкої модернізації та військовими викликами [9]. Динаміка кожного блоку відображає адаптацію регіонів до нових економічних реалій.

Ресурсна складова. Попри військові дії, Україна демонструє стійкість у сфері людського капіталу. За даними Global Innovation Index (GII) у 2024–2025 рр. Україна входить до ТОП-3 країн з низьким рівнем доходу за показниками «Знання та технологічні результати». Спостерігається значний дефіцит фінансового ресурсу – обсяг прямих іноземних інвестицій у 2023 р. склав близько \$4,25 млрд, що хоч і вище за 2022 р., але значно менше від потреб відновлення (оцінених Світовим банком у \$486 млрд) [10].

Україна демонструє високу ефективність інноваційного «виходу» при обмеженому «вході». За даними Global Innovation Index 2025, країна посідає 54-те місце за результатами інновацій, водночас перебуваючи на 80-му місці за умовами їх створення. Це свідчить про надзвичайну стійкість людського капіталу на фоні гострого дефіциту фінансових ресурсів.

Основним джерелом фінансування залишаються власні кошти підприємств (близько 78%), що свідчить про високу адаптивність бізнесу за відсутності масового бюджетного кредитування.

Сьогодні ресурсна складова територій зазнала суттєвих змін через релокацію. Багато регіонів (особливо Західної та Центральної України) різко наростили свій ресурсний потенціал не за рахунок природного зростання, а за рахунок переміщення кадрів та техніки з постраждалих територій. Ресурсна база зосереджена в інноваційних хабах (Київ, Львів, Харків), які стали центрами акумуляції інтелектуального капіталу після хвиль релокації.

Інфраструктурна складова. Відбувається діджиталізація та релокація бізнесу. Станом на 2024 р. в Україні зареєстровано понад 70 індустріальних парків, проте лише близько 15-20% з них є операційно активними. Ключовим успіхом інституційної інфраструктури є розвиток екосистеми Diiia.City, яка станом на початок 2025 р. об'єднує понад

1000 компаній-резидентів, створюючи унікальний правовий та податковий простір для ІТ-інновацій.

Уряд актуалізував пріоритети, зробивши ставку на Military-tech та цифрову екосистему. Впровадження інструментів страхування інвестиційних ризиків стало ключовим стимулом для притоку капіталу.

Розвиток інфраструктури підтримки інновацій (технопарки, центри «Дія.Бізнес») інтегровано з планом відбудови України. Західні регіони посилюють роль логістично-інноваційних шлюзів до ЄС, тоді як центральні області стають майданчиками для випробування нових технологій у межах Єдиного проєктного портфеля публічних інвестицій.

Результативна складова. Основним драйвером став сектор Defense Tech (оборонні технології). У 2024 р. через кластер Brave1 було профінансовано понад 500 інноваційних розробок, що свідчить про зміну пріоритетів результативності – від цивільного експорту до технологічного забезпечення безпеки територій. Частка високотехнологічних послуг у структурі експорту залишається на рівні 40-42%, що є критично важливим для валютної стабільності територіальних систем. Проте, частка інноваційної продукції в загальному обсязі реалізації по Україні становить близько 3,0%, що все ще залишається нижчим за середньоєвропейські показники, але демонструє позитивну динаміку порівняно з минулими роками.

Результативність оцінюється не лише в грошах, а й у технологічному суверенітеті. Якщо територія виробляє критично важливі компоненти (енергетичне обладнання, засоби захисту, медичні технології), її ІПП вважається високим, навіть якщо частка у виробництві товарів та послуг зростає поступово. Найвищу результативність показують сектори з високою доданою вартістю (ІТ, приладобудування, харчова промисловість), де понад 21% реалізованої продукції є абсолютно новою для ринку.

Сучасний стан ІПП України характеризується «інноваційною парадоксальністю» – попри критичне недофінансування та фізичне руйнування інфраструктури, країна зміцнює свої позиції в глобальних рейтингах знань і технологій завдяки швидкій цифровій адаптації та мілітарним інноваціям. Переорієнтація з цивільного експорту на оборонні технології змінила конфігурацію ІПП, зробивши безпековий складник центральним елементом результативності територіальних систем.

Практичний аналіз інноваційно-інвестиційного потенціалу територіальних систем у 2024–2026 рр. демонструє формування трьох різних моделей розвитку для провідних регіонів України (табл. 1).

Київська область («серце екосистеми») залишається головним майданчиком для апробації державних цифрових ініціатив. Основна перевага – доступ до інституційної інфраструктури (міністерства,

посольства, головні офіси венчурних фондів). У 2026 р. область інтегрує Стратегію цифрового розвитку для підтримки промисловості через інструменти Smart Specialization. Київ – це центр управління та капіталу.

Таблиця 1

**Порівняльна характеристика
інноваційних профілів провідних регіонів України**

Складова ІІІ	Київська область (з м. Київ)	Львівська область	Харківська область
Ресурсна	Найвища концентрація капіталу та ІТ-сектору. Доступ до міжнародних грантів	Потужний людський капітал через релокацію спеціалістів	Глибока наукова база (університети), що адаптується до умов прифронтової зони
Інфраструктурна	Центри «Дія.Бізнес», найбільша мережа коворкінгів та акселераторів	Лідер за кількістю індустриальних парків та логістичних хабів на кордоні з ЄС	Навчально-інноваційні випробувальні центри та підземні виробничі майданчики
Результативна	Максимальний обсяг реалізованих послуг (ІТ, R&D). Провідні позиції у Global Startup Index	Частка інноваційної продукції у виробництві товарів та послуг становить ~2,3% (2024 р.), орієнтація на експорт до ЄС	Фокус на Military-tech розробках та швидкому прототипуванні для потреб оборони

Джерело: сформовано автором

Львівська область («європейські ворота») демонструє найвищу динаміку впровадження нових продуктів. У 2024 р. промислові підприємства Львівщини освоїли 200 інноваційних видів продукції, з яких майже 20% є абсолютно новими для ринку. У лютому 2026 р. було актуалізовано Стратегію розвитку Львівщини, де пріоритетом став розвиток переробної промисловості з високою доданою вартістю. Львів – це центр масштабування виробництва та експорту.

Попри безпекові виклики, Харків зберігає статус наукового центру («стійка наука»). У 2025–2026 рр. регіон став лідером у сфері Military-tech. Харківські науковці активно залучені до розробки Інноваційного кодексу України. Відкриття нових випробувальних центрів у грудні 2025 р. дозволило скоротити шлях від винаходу до бойового застосування технологій. Харків – це центр інженерних рішень та оборонних інновацій.

Аналіз аграрного сектору в системі ІІІ провідних регіонів України виявляє чітку спеціалізацію: AgTech (Київщина), глибока переробка (Львівщина) та мілітарі-агро (Харківщина).

Узагальнюючи стан інноваційно-інвестиційного потенціалу України, можна стверджувати, що країна перейшла від стадії адаптації до фази структурної реконфігурації під впливом безпекових чинників. Результати аналізу конфігурації потенціалу територіальних систем показують:

- ІІІ є ефективним лише за умови гармонійного розвитку всіх трьох рівнів – навіть значний обсяг ресурсної складової (фінансів чи людського капіталу) не здатний забезпечити економічне зростання без відповідної інфраструктури, яка відіграє роль катализатора трансформаційних процесів;

- в сучасних умовах саме інфраструктурна складова (наявність індустріальних парків, цифрових платформ та сервісних центрів) стає вирішальним фактором залучення інвестицій, оскільки дозволяє мінімізувати ризики та витрати суб'єктів на старті проєктів;

- результативна складова визначена не лише як показник статичного успіху, а й як джерело самовідтворення системи. Отримані ефекти (прибуток, нові технології, компетенції) мають повертатися в систему, нарощуючи її ресурсний базис для кожного наступного циклу розвитку [4, 5].

Таким чином, запропоноване теоретичне розуміння структури потенціалу створює підґрунтя для переходу місцевих органів влади від стихійного залучення ресурсів до стратегічного управління капіталізацією території, що є запорукою її довгострокової конкурентоспроможності та соціальної стабільності.

2. Стратегічний контекст публічного управління інноваційно-інвестиційним розвитком територіальної соціально-економічної системи

Територіальна соціально-економічна система будь-якого регіону є складною організаційною системою, що включає функціонально-структурні різнорівневі підсистеми, які об'єднані спільною метою розвитку та пов'язані системоутворюючими відносинами. До складу даних підсистем включаються соціальні групи та окремі індивіди, а також виробничі та невиробничі структури, які мають відповідні фінансові, матеріальні, нематеріальні та природні ресурси. Кожна територіальна соціально-економічна система регіону, розвиваючись циклічно у часі та просторі, має на меті забезпечення балансу між економічним зростанням та соціальною стабільністю. В даному випадку ключовим індикатором соціально-економічного розвитку системи є рівень життя населення.

У системі стратегічних пріоритетів регіонального розвитку доцільно виокремити такі фундаментальні завдання: формування та підтримання належної бази для відтворення людського капіталу, що реалізується шляхом інтенсифікації розбудови об'єктів соціальної інфраструктури,

житлового сектору та модернізації комунальної сфери; забезпечення сприятливого середовища для стабільної господарської діяльності на підвідомчій території через розвиток логістичних мереж, транспортної інфраструктури, систем зв'язку та виробничих потужностей; здійснення системного моніторингу та регулятивного контролю за експлуатацією природно-ресурсного потенціалу та дотриманням екологічних стандартів навколишнього природного середовища.

Комплексна діяльність суб'єктів управління на всіх ієрархічних рівнях охоплює такі стратегічні вектори, як: гарантування соціального захисту населення та забезпечення дотримання засадничих конституційних прав громадян; регулятивний вплив на застосування різнопланових механізмів господарювання для стимулювання економічної активності; реалізацію функцій публічного підприємництва, спрямованих на підтримку соціально значущих, проте низькорентабельних виробництв; імплементацію політики вирівнювання розвитку депресивних територій шляхом індустріалізації та створення нових робочих місць; надання посередницьких, консалтингових та інформаційно-інноваційних послуг суб'єктам малого та середнього бізнесу; здійснення комплексу природоохоронних та еколого-стабілізаційних заходів.

Ефективність управління в сучасних умовах базується на принципах субсидіарності, достатності повноважень та ресурсної забезпеченості. Розподіл функцій повинен відбуватися не як директивне делегування, а як спільне узгодження завдань між усіма рівнями ієрархії. Основним інструментом саморозвитку територіальної системи визначено стимулювання інвестицій у реальний сектор економіки. Метою управління при цьому є покращення інвестиційного клімату через податкові, правові та інституційні механізми, що в кінцевому підсумку забезпечує підвищення рівня життя населення як головного показника успішності системи.

Зміст публічного управління розвитком інноваційно-інвестиційного потенціалу територіальної соціально-економічної системи (ТСЕС) полягає у цілеспрямованому регулятивному впливі суб'єктів владних повноважень на процеси акумуляції та раціональної алокації капіталу задля структурної модернізації регіональної економіки. Його ключовими складниками є формування стимулюючого нормативно-правового середовища, розбудова стійкої інвестиційної інфраструктури, імплементація механізмів страхування воєнно-політичних ризиків та забезпечення синергії інтересів держави, бізнесу й територіальних громад на засадах субсидіарності [11].

У реальних умовах публічна влада, найчастіше, реалізується в інтересах сил, які демонструють свою економічну, політичну чи ідеологічну перевагу в конкретному колективі і можуть займати позиції, прямо протилежні його інтересам. Але, навіть при застосуванні публічної

влади в інтересах колективу, у представників її органів завжди можуть бути власні інтереси, що протирічать інтересам колективним, що зумовлює, необхідність приведення публічної влади відповідно до волі колективу. Тому органи, створювані колективом, та його посадові особи повинні висловлювати спільні інтереси, основи яких формує громадський колектив.

У системній архітектурі народовладдя центральне місце посідає державна влада, яка репрезентує інтереси соціуму як цілісного організму та володіє виключною прерогативою на встановлення загально-обов'язкових правил. Інші структурні компоненти системи суспільного врядування відображають лише партикулярні інтереси окремих територіальних чи функціональних груп, що зумовлює їхню субсидіарну роль щодо загальнодержавного вектора управління [12; 13].

Специфіка функціонування публічної влади детермінується природою та масштабом суспільного колективу, інтереси якого вона репрезентує. Зокрема, у глобальному вимірі вона набуває форми влади міжнародного співтовариства, що базується на паритетних реляціях суверенних держав. Натомість на загальнонаціональному чи регіональному рівнях, де держава та її інституції виступають офіційними представниками всього організованого соціуму, ми оперуємо категорією державної публічної влади.

Процес реалізації публічної влади здійснюється за допомогою публічного управління, у ході якого виникають суспільно-управлінські відносини. Однак будь-яка дія, що викликає управлінські відносини і приводить в дію владу громадського колективу, має відображати інтереси даного колективу. Тому громадське управління не повинно обмежуватися тільки роботою його органів та посадових осіб. Потрібна ще обов'язкова участь населення в рамках інститутів демократії, наприклад виборів. Беручи в них участь, населення визначає так звану керуючу політичну партію, що задає в майбутньому напрями формування уряду і персоналії, які займуть ключові пости у вищих органах влади країни. Виступаючи у ролі виборців, громадяни як споживачі суспільних благ визначають саме склад органів влади, а не особливості соціально-економічних програм та величину податків.

У процесі волевиявлення електорат здійснює вибір на користь певних політичних програм за аналогією до споживання приватних благ на вільному ринку. Такі програмні документи виконують роль специфічного ринкового продукту, де операціоналізуються очікування громадян щодо якості та обсягу суспільних благ, а також фіксується консолідована стратегія їхнього ресурсного забезпечення. Механізм саморегулювання в межах територіальних систем передбачає передачу функцій упорядкування окремих ринкових сегментів та суспільних сфер

безпосередньо суб'єктам господарювання, що мінімізує пряме державне втручання.

Ключовим завданням у цьому контексті є детермінація оптимальних механізмів незалежного суспільного контролю, які б дозволяли здійснювати верифікацію стратегічних результатів державної політики, одночасно забезпечуючи автономність органів влади у прийнятті професійних тактичних рішень та запобігаючи необґрунтованому втручанням в їхню дискреційну діяльність. Це передусім стосується публічного сегмента економіки, відповідального за продукування суспільних благ, тоді як випуск приватних товарів та послуг є прерогативою суб'єктів ринкового сектору. У цьому контексті під суспільними благами слід розуміти сукупність ресурсів та сервісів, що характеризуються неконкурентністю у споживанні та невичерпністю, будучи рівною мірою доступними для всіх членів спільноти без прямої індивідуальної оплати. Типовими прикладами є розвинена дорожня мережа, рекреаційні зони, загальнодоступні бібліотечні фонди, а також базові послуги у сферах охорони здоров'я та освіти.

Структурно-функціональний склад публічного сектору охоплює: суб'єкти державного господарювання (державні та казенні підприємства); інституційні регулятори (Національний банк та інші органи інфраструктурного забезпечення); бюджетну сферу, що акумулює ресурси для національної оборони, правопорядку, судочинства та державного адміністрування; соціально-гуманітарний блок: наукову діяльність, культуру, мистецтво, систему фізичного виховання та соціального захисту; комунальну інфраструктуру (ЖКГ) та інститути громадянського суспільства [13].

У контексті економічної детермінації структуру суспільства доцільно розглядати як діалектичну єдність публічного та недержавного секторів. До останнього належать корпоративні структури, приватне підприємство та домогосподарства. Дані інституційні одиниці виступають реципієнтами та трансляторами багаторівневої системи інтересів: персоналізованих, що відображають потреби окремих індивідів, сімей та приватних домоволодінь; групових (колективних), які акумулюють прагнення бізнес-асоціацій, відомчих структур, професійних спільнот, а також об'єднань, сформованих за етнонаціональною чи конфесійною ознаками; стратегічних, що репрезентують національні пріоритети та є спільними для всього суспільства [14].

Така конфігурація зумовлює складність публічного управління, оскільки воно має забезпечувати баланс між приватним прагненням до максимізації вигоди та суспільним запитом на загальний добробут.

Динаміка економічного зростання детермінується інтенсивністю впровадження високотехнологічних засобів виробництва та інноваційних

рішень, що базуються на передових науково-технічних досягненнях. Це зумовлює об'єктивну необхідність формування дієвих механізмів стимулювання інвестиційної активності як на загальнонаціональному рівні, так і в межах окремих територіальних одиниць України. У сучасних умовах інвестиційні ресурси трансформуються у ключовий інструментарій не лише подолання кризових явищ, а й здійснення глибоких структурних трансформацій господарського комплексу, інтенсифікації регіональної конвергенції та прискорення науково-технічного прогресу.

Інвестиційна політика являє собою комплекс здійснюваних на конкретній території заходів, що сприяють залученню інвестиційних ресурсів і пошуку напрямів їх найбільш ефективного застосування в інтересах населення та окремих інвесторів. Безумовно, імплементація такої стратегії на мезорівні детермінується унікальними характеристиками конкретної території. Варіативність регіональних підходів обумовлюється впливом наступних фундаментальних детермінант: ступенем зрілості виробничого базису, що визначає технологічну готовність регіону до модернізації та інновацій; еколого-кліматичним вектором, який охоплює специфіку природних умов та рівень антропогенного навантаження на довкілля; ресурсною автономією, а саме забезпеченістю власною енергетичною базою та доступом до критичної сировини; інвестиційною репутацією території у міжнародному контексті, що корелює з готовністю іноземного капіталу до входження в локальні ринки; соціально-демографічним профілем, який інтегрує особливості місцевої соціальної політики та якісні характеристики людського капіталу.

Регіональна інвестиційна політика є фундаментом економічної стратегії території, оскільки саме вона формує привабливий бізнес-ландшафт для капіталовкладень як внутрішніх, так і зовнішніх стейкхолдерів. Такий підхід стимулює впровадження перспективних проєктів і закладає підґрунтя для нарощування сукупного інвестиційного потенціалу регіону. Разом із тим, процеси стратегічного планування та імплементації цієї політики мають орієнтуватися на принципи сталого розвитку та гармонізації територіальної економіки. Це досягається шляхом розбудови інституціонального інвестиційного ринку та максимально раціональної експлуатації наявних ресурсів регіону [8; 15].

Водночас необхідно констатувати, що інвестиційний ландшафт України перебуває на стадії складної інституційної трансформації, а ринковий інструментарій капіталоутворення ще не набув цілісного та стійкого характеру. Динаміка відносин власності, зумовлена приватизаційними процесами, суттєво деформувала структуру інвестицій та змінила кореляцію між внутрішніми джерелами фінансування і зовнішніми фінансовими потоками.

Критичним детермінантом сучасного етапу є безпрецедентне зростання воєнно-політичних ризиків, які стали ключовим бар'єром для суб'єктів інвестиційної діяльності. Для іноземних та вітчизняних інвесторів чинник безпеки наразі домінує над показниками потенційної прибутковості, що вимагає впровадження принципово нових механізмів страхування невійськових та воєнних ризиків, а також надання державних гарантій захисту активів. У таких умовах інституційне становлення ринку відбувається в режимі «кризового менеджменту», де стабільність інвестиційного процесу прямо залежить від здатності держави мінімізувати наслідки безпекової турбулентності.

Ситуація ускладнюється тим, що колишні адміністративні важелі директивного перерозподілу ресурсів втратили свою дієвість, тоді як повноцінна верства ефективних власників із раціональною ринковою стратегією поведінки ще не сформувалася у достатньому обсязі. Крім того, спостерігається дефіцит надійних механізмів трансформації заощаджень домогосподарств у реальні інвестиції, а також відсутність сприятливих передумов для консолідації та продуктивної мобілізації вільних ліквідних активів приватних інвесторів.

Характер чинників, що зумовлюють динаміку інвестиційного ринку, постійно змінюється. Падіння інвестиційної активності проявляється у зниженні попиту на основний капітал, науково-технічну продукцію та інші інвестиційні товари реального сектора економіки, а також у переміщенні інвестиційного попиту в споживчий сектор, а інвестиційного капіталу у фінансовий, банківський і торговий сектор. Однією з основних причин, що перешкоджають надходженню інвестиційного капіталу з фінансової у виробничу сферу, є високі відсоткові ставки за банківськими кредитами, які перевищують рентабельність у реальному секторі. Іншими причинами низького інвестиційного попиту є економічна нестабільність в умовах фінансової кризи, погіршення фінансового стану підприємств, відсутність стратегічних інвесторів внаслідок невизначеності структури акціонерного капіталу, жорстка по відношенню до вітчизняних товаровиробників митна політика, зростання цін на продукцію природних монополій.

Попри зазначені виклики, трансформація моделі розподілу капіталу – від директивного адміністрування до ринкового паритету попиту та пропозиції – зумовила фундаментальний перегляд інвестиційних прерогатив держави та приватного сектору. Відбулася чітка функціональна диференціація суб'єктів у межах інвестиційного циклу, що супроводжувалося послідовною децентралізацією фінансових потоків. Свідченням цього є радикальне скорочення питомої ваги прямих бюджетних асигнувань у загальній структурі капіталовкладень, що

змістило центр ваги інвестиційної активності у площину недержавних фінансових інституцій та приватних стратегій розвитку.

Відтак, магістральними орієнтирами публічного врядування в інвестиційній площині мають стати забезпечення стійкої економічної динаміки, мінімізація безробіття, утримання інфляційних процесів у межах цільового діапазону та гармонізація зовнішньоекономічного сальдо. У цьому контексті регіональна інвестиційна стратегія повинна набути ознак чіткої цілеспрямованості та бути структурованою за часовими етапами імплементації.

Важливою умовою її результативності є адаптація до специфічних характеристик територіальних соціально-економічних систем та стимулювання міжгалузевого перетоку капіталу. Останнє є критично необхідним для інтенсифікації структурної перебудови господарства та радикального зростання інвестиційної привабливості реального сектору економіки, що виступає надійним підґрунтям національної стійкості.

Процес регулювання інвестиційних процесів слід спрямовувати на створення конкурентних умов функціонування економіки та забезпечення рівних умов господарювання всім економічним суб'єктам. Для цього потрібен налагоджений правовий механізм, що регламентує всі види господарської діяльності, та ринкова інфраструктура, що ефективно функціонує.

Держава може здійснювати прямий адміністративний вплив на інвестиційний процес, регулювати загальний обсяг капіталовкладень приватного сектора через політику позичкового відсотка, грошову, податкову та амортизаційну політики, а також стимулювати інвестиційну діяльність у пріоритетних галузях за допомогою кредитних або податкових пільг.

Крім того, державний вплив на інвестиційну діяльність може здійснюватися через вплив на внутрішні та зовнішні джерела фінансування інвестицій. У першому випадку це прибуток і амортизаційні відрахування, а в другому – акції, облігації та кредити.

Сучасна державна стратегія регіонального інвестування є результатом тривалої еволюції управлінських моделей. Однак її результативність критично залежить від проведення всебічного аудиту інвестиційного простору, який має базуватися на глибокому аналізі таких параметрів: динаміка та структура капітальних асигнувань у розрізі регіональних бюджетів; рівень виконання планових показників та ідентифікація причин консервації об'єктів незавершеного будівництва через дефіцит фінансування; специфіка застосовуваного фінансового інструментарію реалізації проєктів на місцях; пропорційність розподілу бюджетних ресурсів між комерційно орієнтованими та соціально значущими (некомерційними) об'єктами; співвідношення витрат на розширене

відтворення (нове будівництво) та підтримку наявних активів (капітальний ремонт); прозорість відбору комерційних проєктів (співвідношення конкурентних та позаконкурсних процедур); ефективність параметрів кредитування (відсоткові ставки та дисципліна повернення бюджетних позик); результативність виконання гарантійних зобов'язань держави; обсяг та доцільність податкових видатків (пільг), що надаються на регіональному рівні [16].

Таким чином, імплементація масштабних інвестиційних ініціатив є практично неможливою поза контекстом стратегічних програм соціально-економічного поступу відповідних територій. Така детермінація зумовлена тим, що будь-який інвестиційний цикл розгортається в межах специфічного економіко-правового та управлінського ландшафту регіону, будучи невід'ємним від його локальної інфраструктури.

Ефективне розв'язання організаційних та фінансових викликів, що виникають у процесі життєвого циклу проєкту, стає малоімовірним без активної протекції з боку регіональних інституцій. Використання нормативно-правового інструментарію та фіскальних преференцій, що перебувають у компетенції місцевої влади, виступає критичним чинником успішності проєкту, оскільки він має бути інтегрований у систему територіального управління.

Економічні, інвестиційні та соціальні пріоритети, прийняті законодавчими та виконавчими органами регіону, можуть забезпечити інвестиційним проєктам необхідну підтримку у вигляді гарантій відповідного рівня. А самі проєкти в даному випадку являтимуть собою певний резерв соціально-економічного розвитку території і відповідний внесок в інвестиційний потенціал територіальної соціально-економічної системи.

Попри стратегічну значущість, сучасна практика розробки та імплементації програм територіального розвитку стикається з низкою деструктивних чинників. Ці бар'єри перешкоджають акумуляції інвестиційної спроможності регіонів та обмежують застосування всього арсеналу фінансових інструментів і технологій, що, у свою чергу, нівелює зусилля щодо залучення зовнішніх капітальних потоків.

Ключовою проблемою є дефіцит уніфікованого методологічного інструментарію формування регіональних програм, який би дозволяв здійснювати системний облік та раціональний розподіл наявних ресурсів. Крім того, негативний вплив має домінування розподільчого підходу при структуруванні інвестиційних планів, що обмежує джерела фінансування суто внутрішніми резервами. Ситуацію ускладнює недостатня методична якість прогностично-аналітичної діяльності щодо бюджетного процесу та локальних ринків, яка часто здійснюється без належної кореляції з параметрами економічної безпеки регіональної системи.

Перешкодою для накопичення та ефективного використання інвестиційного потенціалу регіонів слід назвати і відсутність системного підходу до формування законодавчої бази розвитку регіону, побудови організаційної інфраструктури реалізації інвестиційних програм, пошуку додаткових джерел їх фінансування. Регіональні нормативно-правові акти повинні забезпечувати законодавче супроводження програм соціально-економічного розвитку регіонів, конкретизуючи, а іноді і доповнюючи державне законодавство, одночасно враховуючи вимоги міжнародних інвестиційних інститутів.

Зрозуміло, кожному регіону необхідний індивідуальний підхід до розробки програм соціально-економічного розвитку та побудові механізму реалізації. Однак процес створення таких механізмів повинен мати загальні закономірності, основою яких є стан економічного простору регіонів та держави, що відображається у загальноекономічній ситуації [4].

Кон'юнктура сучасного економічного ландшафту України характеризується такими домінуючими трендами: подальше поглиблення міжтериторіальної соціально-економічної асиметрії та зростання неоднорідності господарського простору; складна діалектична взаємодія дезінтеграційних чинників із процесами економічної інтеграції; трансформація динаміки від стадії рецесії до етапу відновлювального зростання, що супроводжується вираженою регіональною специфікою та нерівномірністю темпів розвитку.

Зазначені вектори трансформації генерують комплекс системних викликів та детермінують виникнення потенційних загроз, що актуалізує критичну потребу в імплементації інноваційних стратегічних парадигм. Формування таких рішень є безальтернативною умовою забезпечення стійкої динаміки національного розвитку та зміцнення життєздатності економічної системи держави.

На нашу думку, однією з найбільш важливих складових економічного простору є інвестиційний простір як сукупність потенційних об'єктів капіталовкладень. З позиції системного підходу функціональні відносини між даними просторами слід розглядати як відносини підсистеми та системи. Тому характеристику інвестиційного простору необхідно розглядати на тлі загального стану макроекономічного середовища в регіоні. Тоді однією з важливих властивостей інвестиційного простору і буде його неоднорідність, що характеризується міжрегіональними відмінностями у відносних обсягах капіталовкладень, що залучаються.

Зниження ж ступеня неоднорідності розподілу інвестицій забезпечує сприятливі умови для розвитку економіки окремих регіонів, сприяє усуненню економічних і соціальних відмінностей і збалансованому розвитку економіки країни в цілому. Мінімізація просторової асиметрії

у розподілі інвестиційного капіталу формує базис для господарського поступу окремих територій, сприяючи нівелюванню міжрегіональних соціально-економічних розривів та забезпечуючи гармонійну збалансованість національної економіки загалом.

Механізми державного регулювання інвестиційної сфери традиційно реалізуються через два ключові вектори: формування стимулюючого інституційного середовища та безпосередню участь публічного сектору в інвестиційних процесах [16].

Реалізація першого підходу передбачає модернізацію фіскального інструментарію, оптимізацію амортизаційної політики та механізмів відтворення основного капіталу. Окрім того, особлива увага приділяється гарантуванню захисту прав інвесторів, наданню преференційних умов землекористування, стимулюванню ринку фінансового лізингу та проведенню регулярної індексації активів відповідно до інфляційних процесів.

Процес формування такої стратегії має базуватися на створенні сприятливих передумов для зростання інвестиційної репутації територій та активізації участі приватного капіталу в модернізації інфраструктури. Такий підхід виступає дієвим механізмом оптимізації бюджетних видатків, дозволяючи переспрямувати вивільнені фінансові ресурси на реалізацію пріоритетних соціальних ініціатив.

Водночас невід'ємним елементом стратегічного планування є ідентифікація потенційних ризиків та розробка алгоритмів їх нівелювання. Це потребує трансформації аналітичного підходу: від класичного моніторингу економічних показників до проведення комплексних регіональних маркетингових досліджень. Останні мають забезпечувати глибокий аналіз не лише внутрішньої товарної кон'юнктури, а й динаміки зовнішньоторговельних та міжрегіональних потоків, що дозволить сформулювати об'єктивну картину ринкових трансформацій.

Апробація результатів територіального маркетингу дозволить вибудувати збалансовану модель взаємодії публічних інституцій та ринкових механізмів в інвестиційній площині. Це передбачає чітку детермінацію функціональних меж, засадничих принципів та інструментальних форм державної присутності на інвестиційному ринку. Водночас системне використання маркетингового інструментарію сприятиме посиленню регулятивної та стимулюючої місії держави, що важливо для подолання ринкових фіаско в інвестиційній сфері.

Основними принципами публічного управління інвестиційною діяльністю повинні стати: поєднання адміністративних, економічних, інституційних та мотивуючих методів впливу на інвестиційну діяльність; поєднання прямих та непрямих методів регулювання інвестицій; застосування програмно-цільового підходу до здійснення державних інвестицій, джерел та форм їх фінансування; активна взаємодія

з приватним бізнесом на основі приватно-державного партнерства з фінансування інвестиційних програм.

Адміністративні методи впливу на інвестиційну діяльність базуються на авторитеті органів влади і включають комплекс нормативно-правових документів, що створюють і регулюють правові умови діяльності суб'єктів інвестиційної системи. Дані методи є комплексом обов'язкових до виконання вимог і розпоряджень органів влади стосовно суб'єктам інвестиційної системи.

Економічні методи покликані: врахувати різноманіття інтересів та мотивів діяльності різних суб'єктів інвестиційного ринку; створити умови, що сприяють вибору ними економічної поведінки, що дозволяє узгоджувати суспільні та приватні інтереси. Вони впливають як вибір суб'єктами інвестиційної діяльності варіантів дій, а й у процесі формування ними цілей інвестиційної діяльності.

Система інструментів регуляторного впливу на інвестиційні процеси структурується за такими функціональними напрямками.

Інституціональні методи орієнтовані на формування, підтримку та еволюцію мережі інституцій, що забезпечують життєдіяльність суб'єктів інвестиційної архітектури та сприяють імплементації регіональних стратегічних пріоритетів.

Мотиваційний інструментарій спрямований на гармонізацію та конвергенцію економічних інтересів усіх стейкхолдерів інвестиційної системи території.

Методи прямого впливу передбачають безпосереднє бюджетне фінансування цільових програм і проєктів, державне капіталовкладення в межах публічного сектора, надання пільгових кредитів через державні фінансові інституції, а також виділення субвенцій та дотацій місцевим органам влади для реалізації інвестиційних завдань.

Опосередковані (непрямі) методи державного регулювання реалізуються через механізми податкового стимулювання, модернізацію амортизаційної політики, встановлення нормативів обов'язкового резервування для банківського сектора, надання державних гарантій та використання інших важелів монетарного й фіскального характеру.

Державно-приватне партнерство (ДПП) розглядається як стратегічний інституційно-організаційний альянс між публічним сектором та бізнес-структурами, спрямований на реалізацію суспільно пріоритетних інвестиційних ініціатив. Такий формат взаємодії має стати фундаментальним інструментом муніципального та регіонального менеджменту. Налагодження конструктивної комунікації між органами влади та приватним капіталом сприятиме розбудові взаємовигідних корпоративних зв'язків, освоєнню стабільних ринків збуту та формуванню довгострокових ланцюгів доданої вартості. У кінцевому підсумку

це дозволить розв'язати ключові завдання щодо нарощування інвестиційної спроможності територій та суттєво підвищити рівень зацікавленості з боку стратегічних інвесторів.

Таким чином, державна інвестиційна політика повинна передумовлювати стійкі тенденції економічного зростання і створювати необхідні умови для соціально-економічного розвитку територіальної соціально-економічної системи. При цьому інвестиціям у людину та в соціальну сферу органи державної влади повинні відводити пріоритетну роль, підтверджуючи це соціальними орієнтирами та основними програмними документами, що становлять основу публічного управління в рамках конкретної територіальної соціально-економічної системи.

Формування інклюзивного економічного, нормативно-правового та інституційного середовища для всіх суб'єктів інвестиційного процесу на регіональному рівні є фундаментом забезпечення ефективності промислового сектору. Це виступає каталізатором виробництва конкурентоспроможної продукції, збалансованого розвитку економічних галузей та стабільного функціонування критичної інфраструктури життєзабезпечення. Зазначені вектори мають бути інтегровані в управлінську діяльність органів публічної влади та складати концептуальне осердя державної інвестиційної стратегії.

Роль держави та системи публічного управління у цьому контексті детермінується обраними пріоритетами, які забезпечують конвергенцію інвестиційної політики з іншими напрямками соціально-економічного регулювання. Такий підхід дозволяє чітко окреслити межі та інструментарій державного втручання в інвестиційну сферу, а також гармонізувати цільові орієнтири, інтереси та рівень відповідальності кожного учасника процесу реалізації стратегічних завдань. Відтак, ключова місія публічного управління на загальнодержавному та регіональному рівнях полягає у здійсненні регулятивного впливу на інвестиційну архітектуру з метою її гармонізації та досягнення стану динамічної рівноваги. Такий підхід реалізується через розгалужений інструментарій економічної політики, що дозволяє адаптувати інвестиційні потоки до стратегічних потреб територіального розвитку.

Резюмуючи, зазначимо, що регіональна інвестиційна система має охоплювати розгалужену сукупність інституцій: органи державної влади та місцевого самоврядування, суб'єкти господарювання, фінансові інституції, а також нормативно-правове та ресурсне забезпечення. Нарощування інвестиційної спроможності всієї системи постає домінантним завданням для публічного сектору, а структурна інтеграція цих компонентів формує фундамент дієвого механізму публічного управління інвестиційним потенціалом територіальної соціально-економічної системи, що дозволяє конвертувати наявні ресурси у сталий розвиток регіону.

Висновки

Публічне управління інноваційно-інвестиційним потенціалом є стратегічним процесом впливу суб'єктів влади на територіальну соціально-економічну систему з метою її якісного саморозвитку. Ефективність цього процесу залежить від розуміння території не як сукупності об'єктів, а як цілісної екосистеми, де інвестиції є ресурсом, а інновації – механізмом перетворення цього ресурсу в суспільне благо та конкурентоспроможність.

В умовах глобальної нестабільності трансформація інноваційно-інвестиційного потенціалу територіальних систем стає визначальним фактором їхньої життєздатності. Це вимагає переходу від фрагментарного управління окремими ресурсами до інтегрованого підходу, де інновації та інвестиції розглядаються як взаємозалежні компоненти єдиної динамічної системи. Потенціал територіальної системи є не просто сумою ресурсів, а результатом їхньої синергетичної взаємодії під впливом ефективних управлінських рішень. Інтеграція компонентів потенціалу можлива лише за умови створення гнучкої інфраструктури, здатної адаптуватися до потреб ринку та соціальних запитів.

Обґрунтовано теоретико-методологічні засади публічного управління, які базуються на принципах субсидіарності, децентралізації та партисипації. Публічне управління у сучасних умовах має трансформуватися з контролюючої функції у фасилітуючу, створюючи сприятливий клімат для саморозвитку територій. Це передбачає впровадження нових інструментів взаємодії між суб'єктами влади, бізнес-структурами та громадянським суспільством.

Сформований стратегічний контекст розвитку територіальних соціально-економічних систем базується на пріоритетності високотехнологічних галузей, енергоефективності та екологізації виробництва. Стратегічні пріоритети мають бути спрямовані на подолання міжрегіональних диспропорцій шляхом стимулювання точок росту та підтримки депресивних територій через цільові інвестиційні програми. Запропоновано підходи до модернізації механізмів державної політики, які включають перехід до смарт-спеціалізації територій, розвиток мережових структур (кластерів, технопарків) та цифровізацію публічних послуг для інвесторів.

Список використаних джерел

1. Білак С. О. Управління соціально-економічним розвитком територій: системний підхід : монографія. Ужгород: Вид-во УжНУ «Говерла», 2015. 340 с.

2. Геєць В. М. Суспільство, держава, економіка: феноменологія взаємодії та розвитку: монографія. НАН України, Ін-т екон. та прогноз. НАН України. Київ, 2009. 864 с.
3. Геєць В. М., Семиноженко В. П. Інноваційні перспективи України : монографія. Харків : Константа, 2006. 272 с.
4. Гуроров А. О., Центило К. Л. Інклюзивний розвиток сільських територій: організаційно-економічне забезпечення та стратегічні пріоритети: монографія. Київ: ННЦ «ІАЕ», 2025. 140 с.
5. Дем'янчук О. І. Формування та реалізація фінансового потенціалу збалансованого розвитку адміністративно-територіальних одиниць України: монографія. Острог, 2019. 408 с.
6. Іщук С. О. Концептуальні засади формування інноваційно-інвестиційного потенціалу регіону. *Регіональна економіка*. 2018. № 2. С. 45–54.
7. Кичко І. І., Панченко М. М. Теоретико-економічні підходи до визначення змісту та перспектив реалізації інноваційно-інвестиційного потенціалу в Україні. *Проблеми і перспективи економіки та управління*. 2021. № 3(27). С. 19–28.
8. Микитенко В. В., Крилова І. Г. Інноваційно-технологічний потенціал як фундамент забезпечення сталого розвитку України : монографія / за наук. ред. В. В. Микитенко. К. : ІЕПН НАН України, 2013. 420 с.
9. Hutorova O. O. The essence and methodological foundations of territorial governance as an integral socio-economic system. *Global Scientific Trends: Economics and Public Administration*. 2026. № 1. С. 63–78.
10. Global Innovation Index 2024: Unlocking the Promise of Social Entrepreneurship / ed. by S. Dutta, B. Lanvin, L. Rivera León, S. Wunsch-Vincent ; World Intellectual Property Organization. 17th ed. Geneva : WIPO, 2024. 326 p. URL: <https://www.wipo.int/publications/en/details.jsp?id=4756>
11. Малиновський В. Я. Публічне управління : навч. посіб. Київ : Алерта, 2016. 338 с.
12. Державне управління: європейські стандарти, досвід та адміністративне право / В. Б. Авер'янов та ін. ; за заг. ред. В. Б. Авер'янова. Київ : Юстініан, 2007. 192 с.
13. Оболенський О. Ю. Публічне управління : підручник. Київ : НАДУ, 2014. 312 с.
14. Чухно А. А. Інституціонально-інформаційна економіка : монографія. Київ : Знання, 2010. 687 с.
15. Гуророва О.О. Територіальне управління : навчальний посібник. Харків: Харк. нац. аграр. ун-т. 2017. 261 с.
16. Куйбіда В. С. Конституційні засади розвитку місцевого самоврядування в Україні: правові та державницькі аспекти : монографія. Київ : Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2011. 464 с.

References

1. Bilak, S. O. (2015). *Upravlinnia sotsialno-ekonomichnym rozvytkom terytorii: systemnyi pidkhid* [Management of socio-economic development of territories: a

systematic approach]. Uzhhorod: Hoverla Publishing House, 340 p. (in Ukrainian).

2. Heiets, V. M. (2009). *Suspilstvo, derzhava, ekonomika: fenomenolohiia vzaiemodii ta rozvytku* [Society, state, economy: phenomenology of interaction and development]. Kyiv: Institute for Economics and Forecasting of the NAS of Ukraine, 864 p. (in Ukrainian).

3. Heiets, V. M. & Semynozhenko, V. P. (2006). *Innovatsiini perspektyvy Ukrainy* [Innovative prospects of Ukraine]. Kharkiv: Konstanta, 272 p. (in Ukrainian).

4. Hutorov, A. O. & Tsentylo, K. L. (2025). *Inklyuzyvnyi rozvytok silskykh terytorii: orhanizatsiino-ekonomichne zabezpechennia ta stratehichni priorytety* [Inclusive development of rural areas: organizational and economic support and strategic priorities]. Kyiv: National Scientific Centre "Institute of Agrarian Economics", 140 p. (in Ukrainian).

5. Demianchuk, O. I. (2019). *Formuvannia ta realizatsiia finansovoho potentsialu zbalansovanoho rozvytku administratyvno-terytorialnykh odynyts Ukrainy* [Formation and realization of financial potential of balanced development of administrative-territorial units of Ukraine]. Ostroh, 408 p. (in Ukrainian).

6. Ishchuk, S. O. (2018). *Kontseptualni zasady formuvannia innovatsiino-investytsiinooho potentsialu rehionu* [Conceptual principles of formation of innovation and investment potential of the region]. *Rehionalna ekonomika*, no. 2, pp. 45–54 (in Ukrainian).

7. Kychko, I. I. & Panchenko, M. M. (2021). *Teoretyko-ekonomichni pidkhody do vyznachennia zmistu ta perspektyv realizatsii innovatsiino-investytsiinooho potentsialu v Ukraini* [Theoretical and economic approaches to determining the content and prospects for the realization of innovation and investment potential in Ukraine]. *Problemy i perspektyvy ekonomiky ta upravlinnia*, no. 3(27), pp. 19–28 (in Ukrainian).

8. Mykytenko, V. V. (Ed.). (2013). *Innovatsiino-tekhnologichnyi potentsial yak fundament zabezpechennia staloho rozvytku Ukrainy* [Innovation and technological potential as a foundation for ensuring sustainable development of Ukraine]. Kyiv: Institute of Environmental Economics and Sustainable Development of the NAS of Ukraine, 420 p. (in Ukrainian).

9. Hutorova, O. O. (2026). The essence and methodological foundations of territorial governance as an integral socio-economic system. *Global Scientific Trends: Economics and Public Administration*, no. 1, pp. 63–78.

10. Dutta, S., Lanvin, B., Rivera León, L. & Wunsch-Vincent, S. (Eds.). (2024). *Global Innovation Index 2024: Unlocking the Promise of Social Entrepreneurship* (17th ed.). Geneva: World Intellectual Property Organization, 326 p. Available at: <https://www.wipo.int/publications/en/details.jsp?id=4756>

11. Malynovskyi, V. Ya. (2016). *Publichne upravlinnia* [Public administration]. Kyiv: Alerta, 338 p. (in Ukrainian).

12. Averianov, V. B. (Ed.) et al. (2007). *Derzhavne upravlinnia: yevropeiski standarty, dosvid ta administratyvne pravo* [State administration: European standards, experience and administrative law]. Kyiv: Yustinian, 192 p. (in Ukrainian).

13. Obolenskyi, O. Iu. (2014). Publichne upravlinnia [Public administration]. Kyiv: National Academy for Public Administration, 312 p. (in Ukrainian).
14. Chukhno, A. A. (2010). Instytutsionalno-informatsiina ekonomika [Institutional and information economy]. Kyiv: Znannia, 687 p. (in Ukrainian).
15. Hutorova, O. O. (2017). Terytorialne upravlinnia [Territorial governance]. Kharkiv: Kharkiv National Agrarian University, 261 p. (in Ukrainian).
16. Kuibida, V. S. (2011). Konstytutsiini zasady rozvytku mistsevoho samovriaduvannia v Ukraini: pravovi ta derzhavnyi aspekti [Constitutional principles of local self-government development in Ukraine: legal and state aspects]. Kyiv: Koretsky Institute of State and Law of the NAS of Ukraine, 464 p. (in Ukrainian).